

scatent, misere imbuantur. Du Pinium omisi; ejus enim lectio periculosior fit, quod cum catholicum se esse credi velit, ex hæreti-

PATRIA POTESTAS.

SUMMARIUM.

1. Patria potestas rigore capta quid sit? — 2. Patria potestas radicaliter oritur a jure naturæ corroborato lege divina. — 3. Quoad modum autem, quo utimur, dicta patria potestas oritur a jure civili. — 4. Definitio tradita de patria potestate procedit solum de ipsa rigore capta, quæ oritur ex vi naturalis et legitimæ generationis. Unde ipsa solum radicaliter oritur a jure naturæ corroborato lege divina. Quæ autem oritur per adoptionem vel per quid aliud, originem habet a jure civili. — 5. Ad acquirendam patriam potestatem rigore captam, requiritur, ut proles procedat ex justis nuptiis. — 6. Patria potestas extenditur ad omnes filios legitimos, sive fuerint masculi, sive femine. — 7. Etiam ad conjugatos et senes, si adhuc eorum pater, seu avus vixerit. — 8. Filii, nepotes et pronepotes, quantumvis conjugati, dicuntur filiifamilias, et vivunt sub potestate avi seu proavi adhuc viventis. — 9. Pater, filius avi, vivente eodem avo, non habet patriam potestatem in suos filios, nisi habitu. — 10. Decedente autem avo, pater acquirit actu patriam potestatem in suos filios. — 11. Decedente vero proavo, et remanente avo, et ejus filio patre nepotum, tunc filii non recidunt actu in patriam potestatem sui patris, sed in potestatem avi primi descendentis. — 12. Patria potestas, mortuo patre, non transit in matrem. — 13. Mortuo filio soluto patria potestate, ejus filii non recidunt in potestatem avi. — 14. Filii nati ex filio illegitimo, sed ex legitimis nuptiis, non transeunt in patriam potestatem avi, qui non ex legitimis nuptiis, sed fornicarie genuit hunc patrem, sed transeunt immediate sub potestate patris sui, licet illegitimi. — 15. Patria potestas acquiritur non solum per procreationem ex justis nuptiis, sed de jure communi acquiritur etiam per legitimationem prolis, aut per adoptionem hominis liberi. — 16. Legitimatione prolis fit, vel per subsequens matrimonium inter parentes

(1. Patria potestas, rigore capta, est jus radicaliter a natura inditum et per jura civilia modificatum, quod habet pater in filios, eorumque bona ex vi legitimæ generationis; Rosignol., *De patr. potest.*, c. 2, n. 3; Mising., *Instit.* lib. 1, tit. *De patria potest.* in princip. n. 1; Sanchez, *Opuscul. moral.*, lib. 1, c. 1, dub. 11, et in re alii passim. (2. Unde, ut vides, Patria potestas radicaliter oritur a jure naturæ corroborato lege divina, ut evincitur ex Aristotele, lib. 1 *Politico*. cap. 8, ubi sic habet: « Naturæ lege, ac præcepto liberos parentum imperio subesse; quod enim procreavit, et genuit, id ut præsit, et amicitie ratio, et senectutis postulat: » et ex quarto Decalogi præcepto *Honora parentes*, quod præceptum doctores communiter asserunt esse juris naturalis corroboratum lege divina. (3. Quoad modum vero, quo utimur, dicta Patria potestas oritur a jure civili, ut evincitur ex § *Jus autem potestatis* 2 et § *Qui igitur* 3, *Instit. De patria potest. et leg.* Item 3, *De his, qui sui, vel alieni juris sunt*, ibi: « Item in potestate nostra sunt liberi nostri, quos ex justis nuptiis procreavimus, quod jus proprium civium Romanorum est. »

corum fraudibus totus compositus sit, Patribus contumeliosus, totisque Ecclesiæ dogmatibus pessime meritus*.

ejus legitime contractum, vel per rescriptum principis. — 17. Per quale subsequens matrimonium, et per quale rescriptum principis legitimitur proles? — 18. Adoptio quid sit? — 19. Adoptio est duplex, una propria et perfecta, quæ adrogatio dicitur, et alia impropria, et imperfecta, quæ *Adoptio simplex*, et in specie vocatur. — 20. Quanam sit utraque, et in quibus differant? — 21. Per simplicem, seu impropriam, et imperfectam adoptionem adoptans regulariter non acquirit patriam potestatem in adoptatum. — 22. Excipe tamen, nisi filius legitimus datus fuerit in adoptionem avo materno filii, vel etiam si ipse pater legitimus fuerit emancipatus a suo patre, et filium suum in adoptionem dederit suo patri, et respective avo sui filii paterno. — 23. Per adoptionem vero propriam et perfectam, seu per adrogationem adrogans patriam potestatem in adrogatum acquirit. — 24. Adoptare seu adrogare possunt solum mares, non autem femine, nisi ex speciali concessione principis. — 25. Adoptantes, seu adrogantes debent esse majores natu adrogatis, et ipsos decem et octo annis præcedere. — 26. Adoptantes seu adrogantes debent esse potentes saltem physice, et naturaliter ad generandum; unde castrati adoptare non possunt. — De jure communi, quavis non possunt adoptare castrati, possunt tamen *spadones*. Et qui veniant nomine *spadonum*, et nomine *castratorum*? — 28. Sacerdotes et alii sacris ordinibus initiati possunt adoptare. — 29. Adoptantes seu adrogantes debent esse sui juris. — 30. Adoptari seu adrogari possunt tam masculi quam femine. — 31. Adoptari possunt solum legitimi et legitimæ. — 32. Adoptari possunt solum inferiores ætate saltem 18 annorum adoptante, seu adrogante. — 33. Patria potestas quando et quibus modis amittatur a patribus super filios; et qualis fuerit penes Romanos, et qualiter tollatur? — 34. Alia ad rem ad n. 39. — 40. Subnect. *Addit. ex alien. man.* ad num. 41.

(4. Dicta autem definitio tradita procedit de patria potestate, ut fuit dictum, rigore capta, quatenus oritur ex vi naturalis, et legitimæ generationis; nam quæ oritur, vel per adoptionem, vel per quid aliud, non est proprie talis, sed solum per quamdam accommodationem, nec proprie habet originem a natura, sed solummodo a jure civili, per quod inducta est adoptio.

(5. Unde ad acquirendam patriam potestatem rigore captam, prout oritur ex vi naturalis et legitimæ generationis, requiritur, ut proles procedat ex justis nuptiis, nempe ex masculo et femina conjunctis per verum et legitimum matrimonium, de quibus loquitur textus *Instit. De patria potest.* in princ. (6. Hinc patria potestas extenditur ad omnes filios legitimos, sive fuerint masculi sive femine, ut colligitur expresse ex § *Qui igitur* 3, *Instit. De patria potest.*, ubi fit mentio æque de masculis, ac de feminis, ibi: « Nepos tuus, et neptis æque in tua sunt potestate, et pronepos et proneptis. » (7. Etiam ad conjugatos et senes, si adhuc eorum pater seu avus vixerit. *Cit. § Qui igitur* 3, *Instit. De patria potestate*, ibi: « Qui igitur ex te, et uxore tua nasci-

tur in tua potestate est. Item, qui ex filio tuo et uxore ejus nascitur, id est nepos tuus, et neptis æque in tua sunt potestate, et pronepos, et proneptis, et deinceps cæteri: et l. *Nam civium* 4, ff. *De his, qui sui vel alieni juris sunt*, ibi: « Nam qui ex me, et uxore mea nascuntur, in potestate mea sunt. Nam qui ex filio et uxore ejus, id est nepos meus, et neptis æque in mea sunt potestate. » (8. Filii enim, nepotes et pronepotes, quantumvis conjugati, dicuntur adhuc filiifamilias, et vivunt sub potestate avi, seu proavi adhuc viventis, nisi fuerint emancipati, cum avus et proavus habeant patriam potestatem in nepotes et pronepotes descendentes per lineam rectam masculinam, per textum in cit. § *Qui igitur* 3, *Instit. De patria potestate*, et l. *Si maritus* 7, cod. eod., ibi: « Si maritus tuus licet militans in patria potestate constitutus filium ex legitimis suscepit nuptiis, eum in potestate avi perseverasse non ambigitur. »

* Inopportunitatem hoc loco non est inquirere tempus, quod requiritur, ut justæ dici possint nuptiæ, ut patriæ potestatis effectus locum habeant. In dubium verti nequit, ad hoc requiri, ut justæ fuerint nuptiæ eo tempore, quo concepti sunt filii. Unde Paulus respondit: « Eum, qui, vivente patre et ignorante, de conjunctione filie conceptus est, licet post mortem avi natus sit, justum filium ei, ex quo conceptus est, esse non videri. » l. 11, ff. *De stat. hom.* Nam cum nuptiis non consensisset pater, prout jure Romanorum requirebatur, non erant justæ nuptiæ eo tempore, quo conceptus est, nec refert, quod cum natus est, fuerint justæ utpote mortuo avo, nam tempus conceptionis inspicitur.

(9. Unde pater filii avi, vivente eodem avo, non habet patriam potestatem in suos filios, nisi habitu, per textum in cit. § *Qui igitur* 8, *Instit. De patria potestate*, et cit. l. *Maritus* 7, cod. eod. et cit. l. *Nam civium* 4, ff. *De his, qui sui vel alieni juris sunt*, cum similibus.

(10. Decedente autem avo, pater acquirit actu patriam potestatem in suos filios, textu expresse in l. *Nepotes* 5, ff. *De his qui sui vel alieni juris sunt*, ibi: « Nepotes ex filio, mortuo avo, recidere solent in filii potestatem, hoc est patris sui. »

(11. Decedente vero proavo et remanente avo, et ejus filio patre nepotum, tunc filii non recidunt actu in patriam potestatem sui patris, sed in potestatem avi primi descendentis, § *Permissum est*, *Instit. De tutelis*, et cit., § *Qui igitur* 3, *Instit. De patria potestate*, et cit. l. *Nepotes* 5, ff. *De his, qui sui vel alieni juris sunt*. Et ratio est, quia sicuti, mortuo proavo, pater ipse remanet in potestate avi, ita in ejusdem avi potestate remanere debent filii seu nepotes ex filio, cum non possit alios in sua potestate habere, qui non est suæ potestatis, textu expresse in l. *Sic evenient*, 21, ff. *Ad l. Juliam*, *De adulteriis*, ibi: « In sua enim potestate non videtur habere, qui non est suæ potestatis. »

(12. Patris potestas, mortuo patre, non transit in matrem; evincitur expresse ex textu in § *Cæteri* 3, *Instit. De hæredum qualitate et differentia*, ibi: « Quia femine in potestate liberos non habent. » * Hujus rei rationem validiorem habes infra sub n. 40, novissime adjectam. * Et ex § *Femine* 10, *Instit. De adopt.*, ibi: « Femine quoque adoptare non possunt, quia nec naturales liberos in sua potestate habent. » Rota recent., part. v, tom. I, dec. 329, n. 15, et doctores passim.

(13. Mortuo filio soluto patria potestate, ejus filii non recidunt in potestatem avi, quia soluto patre a patria potestate sui patris, etiam ejus filii intelliguntur soluti ab ipsa, cum non ex alio capite subiciantur nepotes patriæ potestati avi, nisi ex quo dictæ potestati remanet subjectus eorum pater, adeoque ipso ab ea soluto, solvuntur et ipsi, nec eo mortuo videntur in eandem recidere, sed remanent sui juris absolute. Arg. l. *Nepotes* 5, ff. *De his, qui sui vel alieni juris sunt*. Sic Glossa in d. l. *Nepotes*, verb. *In familia*; Sanchez, lib. 1, *Consil. moral.*, cap. 1, dub. 12, n. 4; Joan. Angelus Bossius, *De patria potestat.*, c. 1, n. 34; Rosignol., *De patria potestat.*, discept. 4, c. 40, n. 1 et 3.

(14. Filii nati ex filio illegitimo, sed ex legitimis nuptiis, non transeunt in patriam potestatem avi, qui non ex legitimis nuptiis, sed fornicarie genuit hunc patrem, sed transeunt immediate sub potestate patris sui, licet illegitimi. *Communis*. Et ratio est, quia in tantum filii filiorum non transeunt in potestatem suorum patrum, sed avorum et ascendentium, in quantum et patres ipsorum non sunt sui juris, sed sub potestate patrum suorum, per jura adducta sup. n. 7 et seq., sed in hypothesi, de qua loquimur, patres istorum filiorum, utpote geniti fornicarie, non sunt sub potestate sui patris fornicarii, ad terminos *Instit. De patr. potest.* in princ., ibi: « In potestate nostra sunt liberi nostri, quos ex justis nuptiis procreavimus, et cit. § *Qui igitur* 3, *Instit. sub eodem De patria potestate*, et cit. leg. *Nam civium* 4, ff. *De his, qui sui vel alieni juris sunt*; ergo nec filii istius transeunt in potestatem patris, illegitimi sui patris, sed immediate in potestatem sui patris, quamvis illegitimi, quia quamvis ipse sit illegitimus, legitime tamen eos genuit ex justis nuptiis, quas præcise requirunt supracitata jura ad inducendam patriam potestatem.

* Acquiritur etiam patria potestas in liberos cum in nostram potestatem recidunt, mortuo eo, cujus potestati eos quæsieramus, si tamen pater in familia mansit, l. 5, ff. *De his, qui sui vel alieni juris sunt*. « Nam si pater filium, ex quo nepos illi est in potestate, emancipaverit, et postea eum adoptaverit, mortuo eo, nepos in patris non revertitur potestatem. Nec hic nepos in patris revertitur potestatem, quem avus retinuerit filio dato in adoptionem, quem denuo readoptaverit. » l. 41, ff. *De adopt. et emancip.* Nam hic filius, et nepos per eman-

eipationem passus est irrevocabilem deminutionem capitis, quod in familia habebat, et cum postea adoptatus est, factus est quidem filius hujus familiae, sed novus filius, non idem qui erat ante. Novum jus in familia quæsivit, nec potuit hoc, quod ante habuerat, et per quod liberi ipsius in ejus potestatem recidissent, recuperare, cum fuerit irrevocabiliter amissum per emancipationem.

(15. Patria potestas acquiritur, non solum per procreationem ex justis nuptiis, seu legitimo matrimonio, sed de jure communi acquiritur etiam per legitimationem prolis aut per adoptionem hominis liberi. *Communis* per jura adducenda.

(16. Legitimitas prolis fit, vel per subsequens matrimonium inter parentes ejus legitime contractum. *C. Conquestus* 1, et *c. Tanta* 6, Qui filii sint legitimi; l. *Divi Constantini* 5, l. *Nuper* 11, leg. *Cum quis* 18, c. *Natural. liber.*, cum similibus. Vel per rescriptum principis, § *Si quis sane non habens filios legitimos*, et § *Sit igitur licentia*, auth. *Quibus modis naturales efficiantur legitimi*, et auth. *Præterea*, et auth. *Item sine*, cod. *De naturalib. liber.*, c. *Per venerabilem* 13, *Qui filii sint legitimi*, cum similibus.

(17. Per quale autem subsequens matrimonium, et per quale rescriptum principis legitimitur proles? *Vide verb. Filius*, a n. 32 ad 56.

(18. Adoptio quid sit? *Vid. verb. Matrim.*, quoad impedimenta, art. 1, n. 74.

(19. Adoptio est duplex, una propria, et perfecta, quæ adrogatio dicitur; et alia impropria, et imperfecta, quæ adoptio simplex et in specie vocatur. L. 1, *De adoptione*.

(20. Quænam sit utraque? et in quibus differant? *Vid. verb. Matrim.*, quoad impedimenta, art. 1, n. 7 et seq.

(21. Per simplicem, seu imperfectam et impropriam adoptionem adoptans regulariter non acquirit patriam potestatem in adoptatum. *Communis* per textum in § *Sed hodie* 2, *Instut. De adoptionibus*, ibi: « Sed hodie ex nostra constit. cum filiusfamilias a patre naturali extraneæ personæ in adoptionem datur, jura patris naturalis minime dissolvuntur, nec quidquam ad patrem adoptivum transil, nec in potestate ejus est. » Et ratio est clara, quia qui remanet sub alterius potestate, non potest transire sub potestate adoptantis, sed dum fit simplex adoptatio, adoptatus remanet adhuc sub potestate ejus, sub quo prius erat, ut patet ex ejus definitione, et ex § *Adoptio* 1, et cit. § *Sed hodie* 2, *Instit. De adoptionibus*; et l. *Generalis* 2, ff. *De adoptionibus*, ergo, etc.

(22. Excipe tamen, nisi filius naturalis et legitimus datus fuerit in adoptionem avo materno filii, vel etiam si ipse pater naturalis, et legitimus fuerit emancipatus a suo patre; et filium suum in adoptionem dederit suo patri, et respective avo sui filii paterno; tunc enim ipse avus maternus, et paternus respective ad casus propositos

acquirent in nepotem patriam potestatem, per textum in cit. § *Sed hodie* 2, *Instit. De adoptionibus*, et l. *Cum in adoptivis filii* 10, cod. *De adoptionibus*, addita ratione, quod in hoc casu copulantur jura naturalia.

(23. Per adoptionem vero propriam, et perfectam, seu per adrogationem adrogans acquirit patriam potestatem in adrogatum. *Communis*, per textum in § *Adoptio* 1, *Instit. De adoptionibus*, et l. *Generalis* 2, ff. *eod. tit.* Cum enim sic adrogatus sit sui juris, vel ex eo quod ascendentes per lineam masculinam non habeat, vel ex eo quod sit emancipatus, si alia serventur, quæ ad legitimam et propriam adrogationem requiruntur, certum est, quod transeat in patriam potestatem adrogantis, per citata jura.

(24. Adoptare, seu adrogare possunt soli mares, seu masculi, nam feminæ adoptare non possunt, nisi ex speciali concessione principis. § *Feminæ* 10, *Instit. De adoptionibus*, ibi: « Feminæ quoque adoptare non possunt, quia nec naturales liberos in sua potestate habent, sed ex indulgentia principis ad solatium liberorum amissorum adoptare possunt. »

(25. Adoptantes, seu adrogantes, debent esse majores natu adrogatis, et ipsos decem, et octo annis præcedere, textu expresso in § *Minorem* 4, *Instit. De adoptionibus*, ibi: « Minorem natu, majorem non posse adoptare, placet; adoptio enim naturam imitatur, et pro monstro est, ut major sit filius quam pater; debet itaque is, qui sibi filium per adoptionem, vel adrogationem facit, plena pubertate, id est decem et octo annis præcedere. »

(26. Adoptantes seu adrogantes debent esse potentes saltem physice et naturaliter ad generandum; unde castrati adoptare non possunt: § *Sed et illud* 9, *Instit. De adoptionibus*, ibi: « Sed et illud utriusque adoptionis commune est, quod et ii, qui generare non possunt (quales sunt spadones), adoptare possunt, castrati autem non possunt. » (27. Ubi, ut vides, textus dicit, quod spadones possunt adrogare, non autem castrati; nomine autem spadonum, ut notat Glossa, *ibid.*, in verb. *Spadones*, veniunt ii, quibus testiculi vel genitalia abscissa sunt cultello, vel spatha; nomine vero castratorum veniunt ii, qui sic nati sunt, et ab origine sunt inepti ad generationem; ratio autem cur possint adoptare spadones, non autem castrati, ea est, quam adducit Glossa, *ib.*, quia scilicet naturæ fortius est impedimentum, quam accidentium, per textum in l. *Sed est quæsitum*, § 1 et 2, ff. *De liber. et posth.* Et sic tenent Mysingerius in d. § *Sed et illud* 9, *Instit. De adoptionibus*; Piccardus in d. § *Minorem* 4, *eod. tit.*, Rosignol.

De patria potest., disceptat. 2, cap. 1, num. 10, et alii. Vulgo tamen castrati, spadones et eunuchi pro synonymis solent accipi. Advertendum autem est quod sacri canones castrationem voluntariam expresse vetant, et sic castratos irregulares declarant. Cap. *Si quis* 4, cap. *Hi qui* 5, cap. *Qui partem* 6, cap. *Si evangelica* 13, dist. 55, cap. 1, *De*

cleric. pugnant. in duell., cap. ult. *De homicid.* in 6; Clem. unic., *eod. tit.* cum similibus. Rationes autem quare sacri canones castrationem detestentur, enumerat Pignatell., tom. VII, consult. 66, et Ursaya, *Inst. crim.*, lib. II, tit. 5, a num. 162. 1° Scilicet, quia pomorum amoris abscissio magno vitæ periculo peragitur; 2° quia vigor etiam mentis interit, et malignitas quædam, pusillitasque accedit, ipsaque corpora deteriora fiunt, quod in belluis experientia manifestum est; et 3° quia voluptatum voluntas nullatenus excinditur, sed potius incrementum accipit, præcipue ex parte mulierum, ob remotionem periculorum gravidationis, juxta lepidum dictum Anton. abbat, *Nelle Frasier.*, fol. 198, ibi; et apud Ursayam, *loc. cit.*, n. 165. *Vide ipsam ibi*, ubi n. 223 et 224, aliqua refert lepida carmina.

(28. Sacerdotes et alii sacris ordinibus initiati possunt adoptare, quia isti non a natura, seu physice, sed per accidens, et moraliter tantum inhabiles sunt ad generandum. Abbas in cap. *Si qui* 1, *De cognatione legali*, n. 4; Hostiens., *ibid.*, n. 4; Rosign., *loc. cit.*, num. 11, et alii.

(29. Adoptantes seu adrogantes debent esse sui juris, et majores xxv annis, quia alias nondum habent administrationem suorum bonorum. Quæ omnia et alia habentur tot. tit. ff. et cod. *De adoptionibus*, et *Institut.*, *eodem.*

(30. Adoptari seu adrogari possunt tam masculi, quam feminæ, textu expresso in § *Adoptio* 1, *Institut. De adoptionibus*, ibi: « Quævis est filius, filia, nepos, neptis, pronepos, proneptis. »

(31. Adoptari possunt solum legitimi et legitime; spurii enim, et etiam solum naturales excluduntur. L. *Legem* 7, vers. *In posterum*, cod. *De naturalibus liberis*, § *Oportet enim semper*, authent. *Quibus modis natural. efficiant. sui.* Sic Joann. Angelus Bossius, *De patria potest.*, cap. 1, n. 59; Ascanius Clemens, *De patria potest.*, cap. 1, n. 7; Decius, consil. 288, et alii.

(32. Adoptari possunt solum inferiores ætate, saltem xviii annorum adoptante vel adrogante, textu expresso in § *Minorem* 4, *Inst. De adoptionibus*, per verba adducta n. 25.

(33. Patria potestas quando et quibus modis amittatur a patribus super filios: vide verb. *Filius*, a n. 121 ad 128. Hic autem ad uberiorem notitiam insuper accipe, quod patria potestas tanta erat apud cives Roman. quod lex XII Tab. sic præcipiebat: « In liberos suprema Patrum auctoritas esto: venundare, occidere licet. » A patris autem potestate liber efficiebatur, ac sui juris, paterque familias filius constituebatur post triplicem venditionem mox declarandam. Leg. cit. « Si Pater filium ter venundavit, filius a patre liber esto. » Hinc præhabendum, emancipationem in jure Romano esse actum, quo pater e manu, seu mancipio, id est ex potestate et dominio filium etiam impuberem, et tutore indigentem di-

mittebat. Purch., part. II *Ethica*, cap. 19, ad tit. 9, *De patria potest.*, ubi etiam tradit apud Gal. emancipationem esse actum, quo minor xxv annis, altero vel utroque parente orbatus, ex consanguineorum consilio, auctoritate principis iudicibus cognita tutoris potestate dimittitur, ut suorum bonorum usumfructum habeat sub curatoris auctoritate, donec completo anno xxv plenum habeat rerum suarum dominium.

Liberorum igitur emancipationes veteri jure Romano fiebant per tres imaginarias venditiones, et totidem manumissiones (est autem manumissio idem, ac de manu missio, sive datio libertatis, ut rigorose loquendo est respectu servorum, de quibus in verb. *Servitus*). Pater itaque naturalis adibat prætorem cum aliquo sibi amico, cui maxime fidebat, ac idcirco pater fiduciarius appellatur. Huic vendebat seu mancipabat filium sic: Pater fiduciarius coram prætore, et quinque testibus, ac libripende, sic vocato, quod libram, seu stateram ferret, patri naturali dabat in similitudinem pretii unum vel duos nummos, quos ferebat libripens, sicque filius in illius transibat potestatem; illico tamen cum manumittebat, ac iterato in patris naturalis potestatem recidens, rursus ab eo mancipabatur, et a patre fiduciario manu mittebatur ut supra bis et tertio; quibus expletis, filius a patria potestate dimittebatur.

His successit 1° emancipatio Anastasiana, quæ fiebat ex rescripto principis, ut constituerat imperat. Anastasius, l. 1, cod. *De emancipationibus* 72; Justinianæa, quæ fiebat coram magistratu, prout statuit Justinianus, l. 6 cod., *eod. tit.* Item patria potestas jure Rom. solvebatur per summam filii dignitatem, aut patris, et filii mortem civilem. Hæc autem erat capitis diminutio, id est status prioris mutatio, quæque triplex distinguitur, nempe minima, media et maxima: 1° est tantum familiae mutatio, salva civitate et libertate, ut in adoptivis, qui in aliam transibant familiam; 2° est amissio civitatis, et consequenter familiae, retenta tamen libertate, ut iis accidebat, quibus aqua et ignis interdicebatur, sive qui, ut postea mos obtinuit, ob maleficium in insulam deportabantur; quæ poena major erat relegatione: deportati namque civitatem amittebant, et peregrini fiebant, retentis duntaxat iis quæ de jure gentium. Relegati vero cives Romani persistebant, juribus Rom. gaudebant, videlicet testamenti factione, jure connubii, patriæ potestatis, etc; 3° est amissio libertatis civitatis et familiae, ut eveniebat iis, qui majores xx annis ad pretium participandum venundari patiebantur, vel qui servi poenæ efficiebantur, id est qui ob maleficia ad metallum e fodinis eruendum damnabantur, aut bestiis subiciebantur. Media et maxima capitis diminutione solvebatur patria potestas, non tamen minima, ut nec etiam solvebatur, sed solum suspendebatur per captivitatem patris propter jus postliminii, quo scilicet tingebatur patrem nunquam abfuisse, post-